

Değersiz ve Vazgeçilen Alacaklarda KDV İndirimi Düzenlemeleri

Değersiz Alacaklar-Vazgeçilen Alacaklar:

Vergi Usul Kanununun **322.** maddesi hükmü uyarınca; **kazai bir hükme** veya **kanaat verici bir vesikaya** göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar **değersiz alacaktır**. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle (*defterde kayıtlı değerleriyle*) zarara geçirilerek yok edilirler. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.

Vergi Usul Kanununun **324.** maddesi hükmü uyarınca ise, **konkordato** veya **sulh** yoluyla alınmasından **vazgeçilen alacaklar**, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak **üç yıl içinde** zararla itfa edilmediği takdirde kar hesabına naklolunur.

Şüpheli Alacaklar:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun **323** üncü maddesinde; "Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1- **Dava** veya **icra safhasında** bulunan alacaklar;

2- Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar; şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar-zarar hesabına intikal ettirilir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre; ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; dava veya icra safhasında bulunan alacaklarla, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar şüpheli alacak sayılmakta, bu şartlardan herhangi birinin mevcut olmaması durumunda ise şüpheli alacak kaydına imkân bulunmamaktadır.

Öte yandan anılan hükümde; ayrılacak karşılığın "**pasifte**" olacağı ifadesi yer aldığı için, şüpheli alacak karşılığı sadece **bilanço esasına tabi olanlar** için ayrılabilir. Şüpheli hale gelen alacaklar için ayrılan karşılık gider olarak dikkate alınmakta, daha sonradan bu

alacaklarla ilgili olarak tahsilat yapılırsa, yapılan tahsilatlar, tahsilatın yapıldığı dönemde gelir kaydedilmektedir. Öteden beri Mali İdarece uygulanageldiği üzere; şüpheli hale gelen alacağa karşılık ayrılabilmesi için aranan koşullardan biri, alacağın ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgisinin olması ve kanuni defterlere hasılat kayıt edilmiş olmasıdır. Mal teslimi ve/veya hizmet ifasından kaynaklanan alacaklar içinde KDV'den kaynaklanan tutar da varsa, bu tutar için de karşılık ayrılabilir.

Öte yandan, daha önce karşılık ayrılmış şüpheli alacakların kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmadığı anlaşıldığında, alacak "değersiz alacak" haline gelmiş olacak ve daha önce alacağın tamamı için karşılık ayrılmışsa, şüpheli alacak ve karşılığı ters kayıtla kapatılarak kayıtlardan çıkartılacaktır. Daha önce alacağın bir kısmı için karşılık ayrılmışsa, ayrılan kısım için de aynı işlem yapılacak, daha önce karşılık ayrılmayan kısım ise, değersiz alacak haline geldiği dönemde gider/zarar kaydedilerek kapatılacaktır.

Değersiz Alacaklarda KDV İndirimi:

6 Nisan 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan **7104** sayılı Kanunun **8** inci maddesiyle 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin daha önce **hesaplanan** ve **beyan edilen KDV'nin**, alacağın gider/zarar yazıldığı vergilendirme döneminde **indirim konusu yapılabileceği** hüküm altına alınmıştır.

Anılan hüküm **01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli** olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla, daha önce mal ve hizmet satışından kaynaklanan ve mal veya hizmet bedeli hasılat kaydedilip, katma değer vergisi tutarı da beyan edilen alacak 01.01.2019 tarihinden sonra değersiz hale geldiğinde, bu alacağa ilişkin KDV tutarı **alacağın değersiz hale geldiği hesap döneminde** indirim konusu yapılabilecektir. **Örneğin;** mal satımından kaynaklanan ve 100 TL'si mal bedeli, 18 TL'si KDV olmak üzere 118 TL tutarındaki alacağın tahsil edilemeyeceği anlaşıldığı dönemde 18 TL tutarındaki KDV indirim konusu yapılabilecek, 100 TL ise gider/zarar kaydedilebilecektir. Konuyla ilgili olarak hazırlanan **KDV Tebliğ Taslağında**, söz konusu KDV tutarının, alacağın zarar yazıldığı tarihi kapsayan vergilendirme dönemi 1 No.lu KDV Beyannamesinin "**İndirimler**" kulakçığında "**İndirimler**" tablosunda **108** kod numaralı "**Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV**" satırı aracılığıyla indirim konusu yapılacağı ve değersiz hale gelen alacağa ilişkin borçlu mükellef bilgilerini içeren beyanname eki formun doldurulacağı belirtilmiştir.

Ancak, daha önce Vergi Usul Kanununun 323 üncü maddesine göre şüpheli alacak haline gelen ve karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan **KDV'nin**, anılan alacak değersiz hale geldiği dönemde, bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır. Dolayısıyla, anılan KDV tutarı, alacağın değersiz hale geldiği hesap döneminde gelir kaydedilecektir. Örneğin 100 TL mal bedeli ve 18 TL KDV'den oluşan toplam 118 TL tutarındaki alacağın şüpheli hale gelmiş olması nedeniyle tamamı üzerinde daha önce karşılık ayrılmış ise, bu alacağın 01.01.2019 tarihinden

sonra değersiz hale gelmesi halinde, o hesap dönem içinde 18 TL tutarındaki KDV istenirse indirim konusu yapılabilecektir. Şayet KDV tutarı indirim konusu yapılırsa, bu tutar daha önde gider kaydedildiği için, alacağın değersiz hale geldiği hesap döneminde gelir kaydedilecektir.

Konuyla ilgili KDV Tebliğ Taslağında, bu hükmün 1/1/2019 tarihinden itibaren yapılan mal teslimleri veya hizmet ifalarına ilişkin alacakların 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesine göre değersiz alacak haline gelmesi durumunda söz konusu mal teslimleri veya hizmet ifalarına ilişkin hesaplanan KDV'nin indirim konusu yapılmasının mümkün olduğu açıklaması yapılmıştır. **Kanımızca**, anılan ifade değiştirilmeli ve 1/1/2019 tarihinden önce yapılmış mal teslimi ve hizmet ifalarına ilişkin de olsa 1/1/2019 tarihinden sonra değersiz hale gelen alacaklarda KDV indiriminin mümkün olduğu ifade edilmelidir. Çünkü, anılan kanun hükmü 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, kanun düzenlemesinde bu tarihten sonraki mal teslimi veya hizmet ifasından doğan alacaklara uygulanacağına dair bir hüküm yoktur. Dolayısıyla, alacak daha önce de doğmuş olsa, 01.01.2019 tarihinden sonra değersiz hale gelmişse, bu alacaklar için de kanun hükmünden yararlanılabilir.

Vazgeçilen Alacaklarda İndirilemeyecek KDV:

Yukarıda açıklandığı üzere; **vazgeçilen alacaklar**, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın muhteviyatı alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak **üç yıl içinde** zararla itfa edilmediği takdirde kar hesabına naklolunur.

7104 sayılı Kanunla, değersiz alacaklara ilişkin KDV'nin indirimine ilişkin kanun değişikliği yapılırken, değersiz hale gelen alacağın borçlusu konumunda olan kişiler için de düzenleme yapılmış ve 01.01.2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, Katma Değer Vergisi Kanununun 30. Maddesinin birinci fıkrasına (e) bendi eklenmiştir. Anılan düzenlemeye göre; Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin olup, alıcı tarafından ödenmeyen KDV tutarının, **borçlu** mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili KDV Tebliğ taslağında açıklandığı üzere; değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde **satıcı (alacaklı)** tarafından indirim konusu yapılabildiğinden, mükerrer vergi indirimine yol açmayacak şekilde, değersiz hale gelen alacaklara ilişkin **alıcı (borçlu)** tarafından ödenmeyen ve daha önce indirim konusu yapılmış KDV, **alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde** 1 No.lu KDV Beyannamesinin "Matrah" kulakçığında "Diğer İşlemler" tablosunda **505** kod numaralı "**VUK 322. madde Kapsamına Giren Borçlara Ait KDV**" satırı aracılığıyla beyan edilecektir.